

مکانیابی پارکینگهای عمومی در محله خانی آباد منطقه ۱۲ شهرداری تهران با استفاده از

GIS و الگوی AHP

اسماعیل شیعه^۱، فرشاد نوریان^۲، شهرز شمس^۳

۱-دانشیار و عضو هیئت علمی گروه شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران

۲-دانشیار و عضو هیئت علمی گروه شهرسازی دانشگاه تهران

۳-کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه ای از دانشگاه علم و صنعت ایران

shahrooz_shams1362@yahoo.com

خلاصه

در این تحقیق با استفاده از GIS و الگوی AHP به نحو علمی و هدفمند به مکانیابی توقفگاه عمومی در محله خانی آباد تهران که با مشکل کمبود فضای توقف روبروست، پرداخته شده است. بدین معنا که ابتدا کمبود محل توقف در زمان اوج محاسبه میشود. سپس با تلفیق همزمان تعدادی معیار، مطلوب ترین زمینها با مساحت کافی در محدوده مشخص میشوند. جهت تعیین ضریب اهمیت پارامترهای مکانیابی از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی استفاده شده است. هدف این تحقیق به صورت کاربردی و عملی است که غرض از انجام آن حل مسئله کمبود فضای توقف در محدوده مرکزی شهر و تبعات ناشی از آن است. الگوی ساده و منطقی پیشنهادی تلفیق اطلاعات برای محدوده مطالعاتی، قابل تعمیم به دیگر شهرهای کشور است. در مجموع روش این تحقیق، تحلیلی و کاربردی است. دستاورد این تحقیق به طور خلاصه سه مورد است: اول آنکه تحلیل همه جانبه پارامترهای دخیل در مکانیابی پارکینگ عمومی از طریق روشهای سنتی ممکن نیست. ابزار علمی و قدرتمندی چون GIS و ارزیابی چند معیاری که بتواند با حجم وسیعی از داده ها کار کند، میتواند در مکانیابی نقش موثری داشته باشد. دوم آنکه استفاده از GIS موجب افزایش سرعت فرآیند مکانیابی و دقت عمل میشود. سوم آنکه انعطاف پذیری الگوی AHP برای الگوسازی جهان واقعی و تلفیق داده های مکانی، امکان مناسبی در اختیار تصمیم گیران و ساکنین قرار میدهد که نقش مهمی در عملیاتی شدن الگو خواهد داشت.

کلمات کلیدی: خانی آباد، مکانیابی، GIS، AHP.

۱. مقدمه

یکی از مهمترین زیر ساختهای نظام حمل و نقل، توقفگاه عمومی است که نقش مهمی در کاهش توقف حاشیه ای و روانی ترافیک ایفا میکند. وضعیت موجود بخش مرکزی شهرهای پر جمعیت نشان از کمبود سرانه این کاربری و همچنین مکانیابی نامناسب آن دارد. ترافیک روان به علت اشغال معابر بوسیله توقفهای حاشیه ای با مشکل مواجه شده و افزایش ظرفیت معابر و مکانیابی محلهای مناسب احداث توقفگاه غیر حاشیه ای ضروری شده است. توقفگاه عمومی زمانی کارایی لازم را دارد که در مکان مناسبی احداث شود. در حال حاضر مکانیابی پارکینگ عمومی با بازدید از محل و به روش سنتی انجام میگردد. در این روش مکانهای انتخابی فقط با لحاظ نمودن تعداد محدودی از معیارها تعیین میشوند. در شهر تهران به دلیل پیچیدگیهای بسیار در آن نمیتوان به صورت سنتی و با روی هم گذاری دستی نقشه ها به مکانیابی پرداخت.

نظام اطلاعات جغرافیایی که علم و فناوری تجزیه و تحلیل داده های مکان مرجع می باشد، قابلیت تلفیق همزمان تعداد زیادی پارامتر را دارد. جهت مکانیابی کاربریهای شهری، الگوهای مختلفی ارائه شده است. فرض بر آن است که نظام اطلاعات جغرافیایی و الگوی AHP، ابزاری مناسب جهت تصمیم گیری به منظور مکانیابی پارکینگ هدفمند و علمی میباشد. ضمن اینکه با استفاده از GIS میتوان تغییرات جدید را اعمال کرده و در نتایج قبلی تجدید نظر نمود.

منطقه ۱۲ تهران هسته تاریخی و مرکزی شهر میباشد که در طول روز جاذب سفرهای زیادی است. در این تحقیق، محله خانی آباد که شامل نواحی ترافیکی ۱۰، ۲۵ و ۳۴ میباشد، به عنوان نمونه موردی انتخاب شده است.